

Családi hírek

Négy sorig 4 P, azonfelül soronként 1 P.

Schey Mariska urléányt Boldogasszony, eljegyezte Löffler Mór textilkereskedő, Csornáról.

Revítz Lujza és Werner Alfréd Paks, jegyesek.

Reiser Regina Vác, Klein Jenő Te-tétlen, jegyesek.

Unger Esztiha Budapest, Löwinger Armin Galanta, jegyesek.

A galantai „Chaburasz Talmidim” szívélyes *mazeltochot* kíván Fuchs Emilnek Hronské Sarluhy és Glück Ernőnek Szepsi, *eljegyzésükhöz*; Weisz Miksának Balassagyarmat, házassága alkalmából.**Nyilttér*)**

A fehérgyarmati rabbiválasztás

napján a sok párt közül már csak két párt küzdött: a hivatalos-párt és az alul-frott ellenzéki Jungreis-párt, vagyis a mezőkövesdi alrabbi pártja, melynek hívei a kerületből („gólim”) rekrutálódnak. Az anyahitközség vezetősége a Központi Iroda utasítása ellenére kijelentette, hogy csakis az egyedüli hivatalos jelöltre leadott szavazatokat fogja érvényesnek elismerni s hogy bizalmi-férfiakat nem enged az urnához.

Ennek következtében a mi pártunk kivonult a választási helyiségből, Kaufmann Herman kerületi elnökkel az élen külön gyülekezünk, jelöltünket megválasztottuk, s a hivatalos választás ellen a Központi Irodánál óvást emeltünk.

A Jungreis-párt.

*) Az e rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

legolcsóbb libafüstölthús forrás!

Kg. á P 2:80, 5 kg. vételnél frankó. Kornhauser Adolf, Debrecen, Simonyi-u. 1.

Apró hirdetések**Huszonöt év óta közvetít házasságo-**kat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Telefon. Cég nélküli levelezés.**Házasságokat** diszkrétén, előnyösen közvetít: Kohn Lajos, Miskolc, Arany János utca 16.**Fiatal csinos leány** részére bőchür kereset, aki hajlandó metszőnek tanulni. Hozomány 2000 P. Cím: Sorger Herman, Cserhátaláp.**Löwinger Sámuel** Kaba. Házasságközvetítő, Biztos eredmény! Válaszbélyeg.**Intelligens** urinő férjhezmenne 50-en felül úriemberhez. Esetleg özvegyhez. Gyermekének jó anyja lenne. „Közvetítő kizárva” jelígre.**Felhívás!** Az „Orth. Izr. Leányok Önképzőköré” Makón, ezúton felkéri az ország összes orth. leányegyesületeit, hogy adják le hozzá címüket.**Szigoruan** vallásos minden, egyes szakácsnét, kis család keresek. „Jóbánásmód” jelígre.**Kisebb** orth. helységben jókarban lévő kisebb házat, bennelevő bevezetett fűszerüzlettel megvennék. Cím kiadóban.**Kántornak** kiképezhető intelligens bőcher henősülme metszőhöz, kántorhoz. Frommer Herman, Bodrogkeresztur.**Középkorú** nő, kisebb orth. háztartásba ajánlkozik, igen csekély fizetésért is. Weisz Jolán, Budapest, Klauzál u. 34.

4-5 q napi sütésre megfelelő pászka-gép, használt, de jó állapotban, teljes felszereléssel, jutányos árban eladó. Citrom Soma, Sajószentpéter.

Mérlegképes könyvelő, magyar-német le-velező, teljesen perfekt önálló munka-erő, érettségizett fiatalember, állását változtatná. Főnöke gyermekeit esetleg elemi-, közép- és kereskedelmi iskolai tárgyakra, nyelvekre és héberre oktatná. „Sabosz” jelígre.**Gyakorlott** ügyvédi írónkő állást keres. Esetleg pénztárhoz is menne. „Szombat tartó” jelígre.

Jó zsidóháznakál bevezetett, megbízható sadchen adja le címét a kiadóba. „nő-sülendő 25” jelígre.

Állást vállal háztartásban, minden házi-munkára, gyermekek mellé, négy polgá-rit végzett, varrni tudó, vallásos árva-leány. Weisz Klári, Erdőtelek.**Megjelent!** A Zsidó Szinpad” harmadik és negyedik száma, szennzációs purimi szindarabokkal. Arjegyzéket küld a szerző: Schwarz Izidor tanító, Kiskőrös.**Megillet** jókarban, vennék. Fohn Jenő, Poroszló.**Elsőrendű** szlovenszkói orth. családból származó szép fiatal nokahugom részére biztos existenciával bíró, intelli-gens, vallásos fiatalembert keresek. „20.000 P” jelige.**Nagy miczvo!** Ki venne magához egy teljesen árva fiút, valami szakmabeli kiképzésre? A fiú címe: Dr. Kroó-nál, Budapest, Rombach utca 11. II. 13.**Kartelenkivüli,** villanyerőre berendezett maczosz-sütődemet fizembe helyeztem. Megrendeléseket elfogadok. Rosenberg Frigyes, Salgótarján.**Maczesz-schiessert,** többéves gyakorlat-tal keresünk. Ajánlatok referenciákkal, működési bizonyítvány mellékelésével és fizetési igény megjelölésével Steiner Ede hitközségi elnök címére, Szombathely.**Péksegéd** vallásos helyen állást keres. Cím a kiadóban.

28 éves jóméjelenésű, talmudban jártas, biztos existenciával bíró szlovákiai rokonom részére keresek feltétlenül elsőrendű orth. családból származó bá-jos urileányt, 20.000 pengő hozománnyal. „Mezaveg zivüjim” jelige.

Szakácsné éves bizonyítványokkal, jó zsidó házban állást keres. Ajánlatokat: „Perfekt” jelígre Müllerhez, Bratislava, Edlov dvor.**Aranyműves** és ékszerész: Abrahamsohn Aladár, Bratislava, Sturova 1. Passage Mestka Športelna. Saját gyártmányok! Átdolgozások, javítások, monogrammok a legolcsóbban!**Benősülés!** Kántori állást elnyerhet cseh-szlovák állampolgár jesiva-bőcher, vagy gyermektelen özvegy, aki egy szlov. orth. főrabbi leányát elveszi. Cím: Müller, Bratislava, Edlov dvor. (Válaszbélyeg.)**Férjhez** menne jó megjelenésű, csinos orth. leány. „5000 pengő” jelige.**Özvegyember,** 39 éves, négy gyermekkel; saját házzal pénzzel, s biztos existenciával rendelkezik, orth. leányt (v. özvegyet) keres. Fényképes ajánla-tokat „Külföldre” jelígre a kiadói-hivatal továbbít.**A pápai orth. hitközség** a f. évi pászka-sütési idényre 2 gyakorolt vetőt (ma-czes-schiesser) keres. Ajánlatok a nap-bér-igény megjelölésével: elnökség-hez intézendők.**Könyvnyomdát** héber betűkkel kibő-vítettem és így módomban áll, héber nyomtatványokat legszebb, legolcsóbb kivitelben készíteni. Előnyös fizetési feltételek. Heisz Izidor könyvnyomda, Balkány.**Orth. vallásos** fiatalembert keresek, ki egy vidéken létesítendő nyomda önálló vezetésére vállalkozik. Volt jesiva-bőcher előnyben. Ajánlatokat válaszbélyeggel „Házasság” jelige alatt továbbít a kiadói-hivatal.**Segélyért** esedezik két árva, beteg zsidó fiú. Címük: Lipscher Sándor, Budapest, Babér utca 6. sz. pavillon I. em. 53.**Laskagéphez** való hengert megvétellel ke-resünk. Ajánlatok ár és méret megje-lölésével Steiner Ede hitközségi elnök címére, Szombathely.**Értesítem** a közönséget, hogy a „Zsidó házassélet törvényei” c. könyvecske el-készült. Ára 24 fillér. Könyvkereskedők 10 százalék engedményt kapnak. Heisz Izidor könyvnyomda, Balkány.**Világtalan** egyedülálló zsidó asszony kéri a jószívű emberek támogatását. Lip-scher Margit, Budapest, Máglya u. 82/bFelelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐSPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET,
Budapest, VII., Bethlen u. 33. Tel. 40-6-79**ZSIDÓ UJSÁG**
AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJAAlapította:
Groszberg LipótSzerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekkszám: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Kalföldre 25 P.Szerkeszti:
Groszberg Jenő**A Tóratanulás ünnepe**Az egész ország orthodoxiáinak ünnepepét jelenti a budapesti Saszchevra jubiláris közgyűlésének ünnepélyes le-folyása. Csaknem négy évtizeddel ez-előtt alapították meg a budapesti ortho-dox hívek a Tóratanulásnak szentelt egyesületüket és most 39 tanév lefolyása után sikerült elérni a *Talmud összes traktátusainak nyilvános elő-adás s közös szellemi munka keretében való befejezését*. A Saszchevra működésének áldásos volta különö-sen kidomborodik, ha tekintetbe vesz-szük egyfelől megalapítása körülmé-nyeit, másfelől a legutóbbi másfél évti-zed óta beállott föllendülését. Amikor a Saszchevrát megalapították, akkor — 1894-ben! — a magyarországi neológia virágzását élte, a gazdasági fellendülés, a politikai viszonyok, a liberalizmus előtörése — mind erősít-tették a lazább vallásgyakorlatot foly-tató zsidóság irányzatát, s hazafiság jelszava alatt megindult az orthodox különállás pozíciói ellen az ostrom. A neológia szellemi élete s reprezentáló intézményei, különösen a fővárosban bontakoztak ki és egyre terebélyesed-tek. Emellett a csekélyszámú buda-pesti orthodox zsidóságnak élete, külső megnyilvánulásaiban igen sze-rény, sőt egészen szegényesnek tűnt fel. Milyen mélységes meggyőződés, mily elvhűség a tradícióknak milyen belső és a haretól vissza nem riadó, egész az önfeláldozásig menő szere-tete kellett, ahog, hogy a hívek az ak-kori fővárosi légkörben egy sudárba szökkenő neológiával szemben megalapozzák a Saszchevrát és erkölcsi bátorsággal öntudatossággal szembe-helyezkedjenek a divatos áramlattal és a sodró árral.

De milyen figyelemreméltók az el-indulás körülményei, oly tanulságos az a tény, hogy a budapesti ortho-doxiában örvendetes számban, sőt re-

lativ többségben vannak az igazi ben-tajrók között a fiatalok s a kezdő férfikorban levők képviselve. Mit mutat ez? Hogy

a Saszchevra a hitközségi tagokat Tóraszeretetre nevelte.

A Saszchevra teremtette meg azt az ideológiát, amelynek érvényesítése adja meg tulajdonképpen a legméltóbb módon egy hitközség orthodox jelle-gét, azt a felfogást: *elsősorban tanulni kell, a ben-tajrók számának szaporítá-sára kell törekedni* egy orthodox hitközségben. És ez a fáradozás nem volt sikertelen. Az ország összes orthodox hitközségei élén „*limud ha-tajró*” tekintetében a budapesti hit-község áll. A siürök tekintélyes szá-mában mindig ott látjuk a férfiakat, akik az elfáradó öregeket felváltják majd és az ünnepélyes alkalmából lelki szemek elérnek az ország s az országok kívüli jesivákban tanuló pesti

fiukhoz, akik éjt nappallá téve szen-telik zsenge erejüket a Tóratanulás-nak, hogy majdan szaporítsák ortho-doxiánk erkölcsi és vallási aranyfede-zetét.

Harmincikénc év óta tanul és tanít a Saszchevra. A héber számbeli érték (ט"ל) a harmatot jelenti héberül, s így élénk tólul a bibliai szó: „*L'chó tal jaldüszechó* — tied az ifjúságod harmatja.” Ez jellemzi a jelent, amikor az egyesület tagjai között fiatalos buzgalom uralkodik, amikor a hitközség fiatalágának nagy része Tórasze-retetben nevelkedett. Az ige azonban legméltóbb áldást foglal magában jö-vőre: Maradjon a tiéd ifjukorod har-matja, a Saszchevra működése har-matként hulljon üdítőleg az anyagi gondokban elpetyhűt egýenekre, üdítse a hitközség életét, virágoztassa fel jövődjét az i'teni Tóra szelle-mében.**Kalandorok mint ugynevezett rabbik**Egy szlovákiai nem-zsidó lap hir-adása szerint az *illavai* neológ hitköz-ség által kiírt rabbiállásra az amster-dami rabbiszeminárium bizonyítvá-nyával egy Dreyfuss nevű egyén is jelentkezett. Az egész ember gyanus volt, amire a trencsényi csendőrség kez-dett érdeklődni a dolog iránt. Rövid nyomasztás után kiderült, hogy az ál-lítólagos Dreyfuss neve Noteles és 1922. óta körözik, mint egy 200 ezer koronás csekk hamisításáért. Ezzel a Dreyfuss esettel kapcsolatban, amikor egy Dreyfuss igazán hamisított, a cseh-szlovák lapok megemlítenek egy hasonló esetet 1910-ből. Pruzina, cseh helységben, mint rabbi (a történeti országokban ez tulajdonképpen egy jobbfejta sameszt jelent, aki vág s prédikál) működött egy Moldoványinevű egyén, máramarosmegyei bizo-nyítványokkal. Csehországi viszonyok mellett szokásos módon együtt kártyázott s ivott a helybeli notabilitásokkal. Jó barátja volt Schneff postames-ter is, akit többször helyettesített. Egy ilyen funkció alkalmából 3000 arany koronás postautalványt (1910-ben volt) hamisított s Budapestre irányí-tott, mint poste restante-t. Utána el is utazott s fel akarta venni a pénzt. Budapesten személyazonosságot kér-tek tőle, erre nem volt elkészülve s elárulta magát. Lefogták s akkor ki-derült, hogy már 5 év óta körözik, mint sikkasztót, nem is zsidó, hanem *róm. katolikus*, s mivel a máramarosi Körösmezőn lakott a zsidóság köré-ben, jól ismerte a zsidó szokásokat s a teljesen elvallástalanodott cseh-or-

szági zsidók egyáltalában nem vették észre, hogy „rabbiuk” nem egy zsidó „goj”, hanem egy kimondott római katolikus ember.

Természetesen ilyenkor látjuk a

proféta mondásának igazságát: „hoom kekajhén”, amilyen a község, olyan a rabbi is, mert csak zilált hitközségi élet mellett bukkanhatnak fel ilyen kalandorok.

Szükséges-e a zsidó sajtó?

Írta: Alexander Vilmos, Jeruzsálem

— Hozzászólás a Zs. U. 4. sz. megjelent vezércikkéhez —

A kérdésre, így felvetve, csak határozott igennel lehet felelni. Nem hiszem, hogy létezne a mostani időkben akármilyen irányzatú, orthodox, vagy nem-orthodox, akármilyen konzervatív felfogású ember, aki — objektíve gondolkodva — a zsidó sajtót fölöslegesnek tartaná, illetve annak szükségét be nem látná! És ha kérdezzük: szükség van-e az orthodox zsidó sajtóra? Akkor háromszorosan igennel kell felelnünk. S miért? Hát csak azért, mert van az orthodox elvekkel ellentétes zsidó sajtó is és ezt ellensúlyozni kell. Ismeretes a régi „bon mot” a bíróról és a peres felekről. Egy pereskedő jámbor zsidó, akinek igaz ügye volt, egy kis ajándékkal a bírót saját javára igyekezte hangolni. Felelősségre vonva, hogy ezzel zsidó törvényt megszeg, hisz a vesztegetés tilos, azzal védekezett: tudtával az ellenfele is adott „sajchád”-ot (vesztegetést), tehát azt kell ellensúlyozni, hogy „egyenlő” felekként jelenjen meg a bíró előtt. Mi orthodoxok igaz ügyet képviselünk, ellenfeleink azonban nem adnak bennünket; nehogy a nagyközönség higgyje, hogy nekik van igazuk — szükséges az orthodox zsidó sajtó, hogy igazunkat hirdesse és ellensúlyozza!

A kérdés csak az lehet, hogy milyen legyen a zsidó sajtó, hogy az a zsidóság javát szolgálja?

Talán a legnehezebb hivatás zsidó

ujtságot szerkeszteni. Ezt ép úgy kritizálják és bírálják, mint a rabbi dró-seját. Ehez mindenki ért — szakembernek érzi magát... Figyeljék csak *Sabosz Hagodajl*-kor a templomudvaron folytatott beszélgetéseket: a rabbi prédikációját boncolják a hívek. Mindenki nyilvánít nézetét, véleményét a drósó fölött. A „merénű” a talmidchóchom mivoltát fitogtatja, — *kevesli* a mondott „charitüszit”; a valamikor régen jesivát járt korcsmáros viszont teljesen *fölslegesnek* tartja azt, hiszen ugyanis kevesen értik, inkább több midrast magyarázott volna; a szabó vagy a szuster *mündkettőt* fölöslegesnek tartja, inkább több *móslit* mondott volna; a bankdirektor a rabbi hibás németiségét kritizálja s sokallja a sok tóracitátumot; az asszonyok ott-hon kifogásolják a peszách-dinim újbóli elreclitálását, hisz ők ezt még az előbbi évekből „tudják”, fölösleges volt ezt most megismételni... Ugyanígy kritizálják a zsidó ujságok szerkesztését és tartalmát. Egy olvasó, aki véletlenül nem „választatott meg” sehoh, sokallja a hitközségi és egyleti közgyűléseken választottak neveinek közlését. Egy kis igazság is van ebben. Nem-e kár a nyomdafestéktől és papírosért, ha a *bümeszl-i* szefárd „Áteresz zekénim” ifjúsági egyesület tisztújításánál megválasztott 30 rendezés és 10 póttagból álló képviselői tagok neveit leközi a lap? De ezt üzleti szempontból lehetetlen mellőzni, mert ez esetben a *bümeszl-i* „A. Z.”

elnöke, aki előfizetője a lapnak, a lap előfizetését — amellyel *egy év óta atós* — rögtön beszüntetné. Tehát nem szabad haragudni a szerkesztőre, neki megélni is kell... nemesak a közérdeket szolgálja.

Hogy vagyunk a „Zsidó Ujság”-gal? Ez a lap — amely ép úgy küzd a létért, mint a többi felekezeti lap — mint a magyar orthodoxia lapja, valószínűs „*müszor*” ujsággá nőtte ki magát. Állandóan napirenden tartja a Talmudtóra és jesiva ügyet, a szombattartás és az ifjúság elhelyezkedésének fontos kérdését, a gyermekek vallásos szellemű nevelését; tóran tanuláshoz és vallásos életmódhoz buzdítja olvasóit. És ha ujságikkal lehetett volna ezeken a bajokon és nehézségeken segíteni, már régen minden a legjobb rendben lett volna. Lehet-e állítani, hogy ez felesleges munka? Nem és százszor nem! Ez csak üdvös lehet a zsidóságra és különösen a tényleg vallásos alapon álló zsidóságra.

Értesítem n. é. közönséget, hogy gőzmosó, festő és vegyztisztító üzememet a legmodernebb gépekkel kibővítettem és új helyiségbe, VII., Kazinczy ucca 6. sz. alá helyeztem át.
Tisztelettel
FAVORIT Vegyztisztító és Gőzmosóda
Cégtul.: Berkovits Lajos

— KI HELYEZKEDHETIK EL A SZENTFÖLDÖN? A mai szomorú gazdasági helyzetben, melyben az elhelyezkedési lehetőség egyenesen problematikussá vált, sürűn hoz a posta szerkesztőségünkbe leveleket, melyekben a palesztinai elhelyezkedés iránt érdeklődnek. Ugyancsak meglehetősen sokan ostromolják erre vonatkozó kérdézőkördéseikkel *Alexander Vilmos* jeruzsálemi munkatársunkat (címe: Alexander Vilmos, by Selzer, Jerusalem, P. O. B. 821). Ezen érdeklődésekre vonatkozóan közli velünk munkatársunk, hogy *Szmolinszky*, a Palesztinai Földművelők Szövetségének elnöke épp a napokban tartott beszédet, melyben erre is kitért s a következő — a valóságnak teljesen megfelelő — megállapítást tette: „*Palesztina ez idő szerint csak két típusú zsidót tud felvenni, vagy dúsgazdag embereket, vagy erősebb munkásokat; 300 fontnál kisebb vagyonu emberek nem tudnak a Szentföldön elhelyezkedni*”.

x MINDEN MAGYAR, NÉMET ÉS ANGOL könyv megjelenése után azonnal kikölcsönözhető *Gondos Sándor* zsidó és modern kölesönkönyvtárból. Kölcsönzési díj P 1.50, a „Zsidó Ujság” előfizetőinek P 1.— Budapest, Andrassy ut 67.

A budapesti orth. Saszchevra jubiláris ünnepsége

A budapesti orthodox Saszchevra 40. évi közgyűlését tartotta vasárnap és egyszerűen az egész Sasz-ra szíjűmöt rendeztek. Ez a szíjűm nem tévesztendő össze a sablonos talmudbefejezésekkel, melyek abból állnak, hogy minden tag az otthonában átvesz egy-egy traktátust, amelyet azután az év egy bizonyos napján együttesen befejeznek. Itt arról van szó, hogy a Saszchevra nyilvános előadás 39 évi fennállása óta először jutott el a Sasz végéhez. Ez adta az ünnepségnek a különös impulzust. 39 éven át hangzottak vissza az egyesület helyiségei az ősrégi szent tanításoktól és most végre elérkeztek a talmud összes traktátusainak befejezéséhez. A ritka alkalom ünnepélyességét átérzte a Saszchevra minden egyes tagja és a tóran tanulást iránt érdeklődők nagy serege, akik ünnepélyes érzéssel, hálaadással, ájtatosan és örvendő lélekkel vettek részt az összes ünnepségeken.

Frankl Adolf üdvözlése

Azok között, akik a Saszchevra megalapításánál, tehát közel négy évtizeddel ezelőtt, az anyagi támogatáson kívül már a szellemi munkában is kivették részüket, elsősorban említendő Frankl Adolf országos elnök. Nem kezdődhetett tehát szebben az ünnep, mint azzal, hogy az egylet vezetősége felkereste vasárnap délelőtt Frankl Adolfot és a magyar orthodoxia első emberét köszöntötte mint a Saszchevra megalapítóját és pompás pergamentra írott, nagyszerű jelképes motívumokkal ékesített, klasszikus héber nyelven megírott okiratot nyújtott át neki. Klein Márkus Saszchevra-elnök köszöntötte a kiváló férfit az alkalomhoz méltó szép és mélyen átértett, a tisztelet, szeretet és a csodálat érzéseitől telített szavakban. Az ovációra az ünnepelt Frankl Adolf választott az ő ragyogó egyéniségéből folyó végtelenül szerény modorban, hálát adva az iteni gondviselésnek, hogy megengedte érnie

ezt a napot, amidőn a szent célú egylet, amelynek megalapításakor oly sokat kellett harcolnia az akkor oly gyenge orthodox gyülekezetnek, most oly gyönyörű intézménnyé fejlődött és hogy a Tóra életfájának árnyékában a budapesti orthodox hitközségben többszáz hitközségi tag keres és talál menedéket. Az egész ováció gyönyörű volt.

A Saszchevra közgyűlése Klein Márkus beszámolója

Frankl Adolf ünnepeltetésének stíluszerű folytatása volt a délutáni közgyűlés, amelyet Klein Márkus elnök nyitott meg hangulatos, tartalmas beszámolóval. (A közgyűlésen és az ezt közvetlenül követő d'róson Frankl Adolf is megjelent.) Klein Márkus először a kegyeletnek áldozott és felsorolta a múlt évben elhunyt egyleti tagok neveit. Különös melegséggel emlékezett meg R. Pereg Neumannról, aki évtizedeken át óriási közönségnek hirdette szellemesen, nagy tudással, hivatásérzettel telt buzgósággal az iteni igéket, s akinek népszerű hitszónoklatai által több ízben sikerült tévelygő híveket a vallásos útra terelni („rabim hésv mé-ovajm”). Utána visszaillesztést vetett a Saszchevra multjára. A Saszchevra alapítása abba a mozgalmas időbe esik, amikor Budapesten az orthodox és neológ kettészakadás még nagyon fájdalmas emlékeket ébresztett neológ oldalán. Természetes, hogy a mai Saszchevra létesítése előtt is buzgó tanulás folyt az orthodox hívek között. De az elkülönülés fontosságától áthatva, lassanként megérlelődött az eszme, hogy a közös Tóran tanulást szélesebb alapokra kell fektetni. Szónok igen szellemesen alkalmazott erre egy héber igét: „vehivdilónü min hátajim” (a tévelygőktől való elkülönítés) „venószan lonü szajrasz emesz” (adta nekünk az igaz Tóran tanuláshoz való elhatározást). Megemlíti még, hogy a most befejezett talmudot a megdicsőült R. Jákaiv Solajm Schreiber adta

elő 27 éven keresztül. Az utóbbi 12 év óta Sussmann rabbi az előadó.

Az alapítók között meg kell említeni a megboldogult R. Mayrem Trébitsch, Óbudai Freudiger Mózes és dr. Schächter Jakab neveit. Dr. Schächter az alapításhoz 1000 forintot ajándékozott, a Szekszárdról való Klein adta az első teljes, bár igen egyszerű berendezést. Az alapítók, illetve támogatók között életben vannak a következők: Frankl Adolf, dr. Rakonicz Gyula, Herczog Adolf, Deutsch Géza, Offenhütter Farkas, Rejtmann Manó, Sternberg József, Trébitsch Bernát. A megalapítás munkájában országrésze volt a megboldogult R. Koppel Reich főrabbinak, aki kikötötte, hogy minden ülésre el kell őt hívni. A megalakulásnál, Strausz J. A. volt az elnök. 1900-tól 1917-ig Mautner Feisch (Mautner Henrik képviselőtestületi tag apja), azóta szónok, vezető az ügyeket. Az első helyiség Rombach utca 6. szám alatt volt, majd Kazinczy utca 52. alá költöztek és az utolsó 12 évben az Oreczy-házban működik az egyesület; ez az utolsó 12 év az egyesületi élet virágzásának nevezhető. Anyagiakban, természetesen szegény az egyesület. Tagdíjakból összesen 12.000 pengő jött be az utolsó évben, amelyet teljesen szegény talmudtudósok támogatására fordítanak, a helyiség, a fűtés, világítás költségeit a hitközség viseli.

Jelenleg a következő tanrendje a Saszchevranak: Roggelenként Steif rabbi ad elő Mogen Avrohomot és misnáoszt, minché és maariv között Sussmann rabbi gemoro-siirt (ez a siirt fejezte be 39 év után a Saszt), ugyanekkor Welcz rabbi Chümis-Rasit. Este fél 8-tól fél 9-ig Pfeifer előadó siirtje s párhuzamosan vele Rosenberg, úr. Chümis-Rasit tanít.

Szombat délelőtt 11 és fél egy között körülbelül 400 ember fordul meg a Saszchevra helyiségeiben, hol Welcz rabbi Mogen Avrohomot ad elő, ugyan-

VIGYÁZAT!

Ne raktározza be magát orth. kóser

Vidéki képviselőket felveszek

Sel Peszach csokoládéval!

Minden mennyiségben, a chomecnál alig drágább áron kaphatja, minden előjegyzés nélkül is. Magyaros csokoládé szintén finom kivitelben.

WEISZ MÓR keksz, kétszersült és süteménygyára
Budapest, VII., Dob ucca 22. — Telefon: 42-3-65.

Rendeljen a forgalomban levő csokoládéimból, meggyőződik annak kiválóságáról

PARÓKA
különlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondolás, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII., CSÁNYI U. 12
(Király ucca sarok)
Telefon: 31-0-79.

akkor tartják a fiatalabb b'ne tajró siür-jüket s homiletikai előadásokat tartanak felváltva: Steif és Schlesinger rabbik. Délután 4 órakor talmud-siür és este nielave malkó-val kapcsolatos siür.

Csütörtök este Steif rabbi külön siürt tart (Siilchon Örtich, Hilchajsz Nido).

A Kazinczy utcai templom épületének bész-hamidrosában mincho-maariv között hetenként négyezer talmudot (Szüko) ad elő Steif rabbi s vasárnap T'hilimet magyaráz.

A nagy figyelemmel hallgatott beszámoló után az elnök jelentette, hogy a vezetőség mandátuma lejárván, kéri a felmentés megadását, amely egyhangú lelkesedéssel megtörtént. Az új választás előkészítésére alapszabályszerűleg bizottság kiküldése szükséges. A bizottság tagjai a következők: Feldmann Izsák, Fischer Armin, Kövesi Ignác, Herzfeld Hermann, Stern Ödön.

A közgyűlés után a tagok a Saschevra templomába (Orczy-templom) vonultak, ahol Sussmann rabbi megtartotta nagyhatású szijüm-drósóját.

Sussmann rabbi szijüm-drósója

A nagyszabású beszédből, melynek keretében a kitűzött szüjlóra psettlit és a Sasz-ra, valamint az utolsó (Nidó) traktátusra több „Hadront” mondott, a köv. részleteket emeltük ki:

— A talmud traktátusainak utolsója, amelynek befejezéséhez értünk, ezzel a kijelentéssel fejeződik be: „Kol hásjane halóchajsz bechol jajm, müvitch laj sehü ben ajlom habó, seneemar, halichajsz ajlom laj, al tikro halichajsz, elő halóchajsz — aki vallástörvényeket tanul mindennap, az biztos lehet a tulvilági üdvösségen, amint meg van írva: az örökkévalóság ösvényei az övék; ilyen ösvények (halichajsz) a vallástörvények (halóchajsz). A családi étellel foglalkozó traktátusunk végére — a „M'harso” — a mondást idézve Megillo 28. lapján, ahol szó van R. Zéro ismert kijelentéséről, mely Jiszról asszonyainak, minden kétely esetén, szigoruan alkalmazandó szabályára vonatkozik (seafflü raj'esz... k'chard'l, jaisevesz siv'oh nekijim). R. Zéro ezen generális tétele által azonban a vallástörvény szempontjából elméleti jellegűvé válik a traktátus legnagyobb részének fejtegetése, mely a különböző kételyek esetén a különböző szabályokat a lekrészletesebben tárgyalja. Ugyanez a helyzet a traktátus elején, ahol „Bész Samaj” és „Bész Hilé” vitatkoznak, amihez a talmud igen hosszú kommentárt fűz: de végeredményben — egy harmadik nézetet kodifikál vallástörvénynek. Már most azt hihetnők, hogy úgy a traktátus végének, mint elejének, (valamint a m'szichó nagy részének) tanulása céltalan. — azért fejezi be azzal, hogy aki vallástörvények fejtegetésével foglalkozik mindennap, az biztos a tulvilági életben.

—...A világ fennállásának erkölcsi célja van, ezt az erkölcsi célatot bele kell vinnünk életünk legbensőbb megnyilvánulásába, mert az örökkévalóság ösvényeit (halichajsz) legbiztosabban alátámasztják a vallástörvények (halóchajsz) betartása s tanulása.

— S ha arra gondolunk, hogy az „elkülönödő asszony” (nidó) képében sokszor jelképezték az i'teni glóriát, amely az érette epedő Izráeltől — ennek bünei miatt — távolodik, a traktátusunk első s utolsó fejezetében célzást fogunk találni erre. A kérdés: mikor tér már vissza a Mindenható az elhagyott Izráelhez? A talmud felel a prófétával: ha bűnbánók lesznek siettetem a megváltást, ha nem, akkor — meg kell várni az idejét... (zóchü „achiseno”, laj zóchü, „beitaj”).

— Erre a gondolatra célzást találhatunk a traktátus elején: „Sámáj” mondja: (Kol hanosim) A diaszporába küldött Izráel leányának, (dájon saáton) már betellett az ideje („beitaj”), hiszen minden gölűszön keresztül ment már... Erre Hillé azt mondja: az nem bizonyos, hanem megteréssel kell előmozdítani, hogy gondoljon reánk (mikidó lipkidó) a Mindenható, de nem szabad a reményt feladni, akármilyen sokáig (afflü lejómin harbe) késik is a megváltás.

— S ugyanezt a gondolatot találhatjuk kifejezve a traktátus végén: Mi lesz Izráel közösségének leányával (tinajkesz) aki még nem érte meg a megváltást (se-laj higió z'manó lir'ajsz), akinek még mindig nem virradt fel a várva-várt hajnal hasadása? Sámáj szerint (najsznin lo árbá léajsz) teljesen el kell szenvedni a négy gölűsz éjszakát (Miczrájim, Bovel, Jovon, Edajm). Hile nézete szerint azonban elég, ha megteré és azért behegged bünei okozta sebe (ad set'chájje hamako).

— Tehát: „hadron áloch tinajkesz”, dicsőségünk rajtat, az elkülönödés főtörvényeit tárgyaló „tinajkesz” fejezete, s ha megszüveljük a benne foglalt szent törvényeket, akkor hamarosan „szliko loh maszechesz Nido” — be fog fejeződni az elkülönödési idő — Izráel leánya és a Mindenható között...

A szijüm-bankett

Este a szokásos bankettre gyűltek össze a tagok a hitközségi díszterembe, amelyet ez alkalomból a vacsorát rendező Niszel Lipót étterme izlésesen kidíszített. A beszédek sorát nagy eloquenciával megkezdte Klein Márkus elnök. Miután üdvözölte a dísztermet zsufolásig megtöltő megjelenteket, a talmud befejező szavaiból („kol hásjane halóchajsz b'chol jajm”) kiindulva, kifejti, mily fontos, hogy a tanulatokat az egész napi cselekedeteinkbe átvigyük. A nagy ovációval fogadott beszéd után Sussmann rabbi, kinek gyönyörű ezüstserleget nyújtottak át, emelkedett szólamra. Mélyreható homiletikai felszólalásában általános derültséget idézett elő, ama kijelentése, hogy a most újból megkezdendő Sasz-t, törekedni fog gyorsabban befejezni...

Nagy figyelem közepette kezdte meg beszédét öbuda! Freudiger Ábrahám hitk. elnök s fejtegette a zsolárigét:

— „Ajde Hasém b'chol lévov, b'szajd jesórim v'édó — hálát adok az Örökkévalónak egész szívvel, a derekasak és a gyülekezet közepette”. Az elmúlt 39 év az i'teni gondviselés oltalmát hirdeti, amely megengedte, hogy a Tóránt tanuló jámborok, „derekasak” és a hitközség (édo) között meglegyen a Tóraszertet jegyében az együttműködés. A hitközség továbbra is szent kötelességének fogja tartani a Saschevra legmesszebb menő támogatását.

Steif rabbi miután a mindennapi minimális 2 vallástörvény (sajne halóchajsz b'chol jajm) áttanulmányozásának fontosságát hirdeti, igen érdekes aritmetikai adatokkal köti le a nagyközönség figyelmét. Elsősorban rátér bölcsenink ama mondasára, hogy a bűnös szenvedélyek ellenszere a Tóratanulás. Ez — úgy mond — számbeli betűértékkel is bizonyítható: a talmud (המורה) számbeli értéke 480, de a bűnös szenvedélyek (שומרה אחרת) számbeli értéke ugyancsak 480. A talmud 36 traktátusának mely 2.744 lapból áll, 310 fejezete van. Ebben a tisztelendő szónok összefüggést talál a talmud ama mondasával, amelynek értelmében „a jövővő világban az igazaknak 310 világ jut”...

Baum vörösvári rabbi, a siür-látogatók szeniorja, rendkívül szellemesen fejtegette, hogy a Tóratanulásnál maga a tanulás ténye a legnagyobb boldogító jutalmat jelzi, amely halandót érhet. Miután a hallgatóság még gyönyörködhetett Grosz budai főrabbi, Silberstein váci főrabbi, Welcz pesti rabbi, Weisz Gáspár talmudtudós, Fürst Leó eszaki főrabbi, Pfeiffer Mór egyleti előadó érdekes fejtegetéseiben, a bankett éjfélkor véget ért, hátrahagyva egy felejthetetlen élmény emléket az összes jelenvoltak lelkében.

Apponyi Albert kultuszminisztersége idejéből

— Hartstein Lajos, az Orth. Központi Iroda ügy. alelnökének visszaemlékezései —

Hartstein alelnök, aki élő lexikona a magyar zsidóság utolsó négy évtizedes történetének, több érdekes, jellemző esetet volt szíves nekünk elmondani, amelyek mind Apponyi nemes jellemét világítják meg.

— Apponyi, egyházának hű fia s harcosa volt, a papság hódoló tisztelője, de azért jóindulattal kezelte a más felekezetek ügyeit — Kezdi visszaemlékezéseit Hartstein alelnök. Erről első minisztersége idején meggyőződhetünk, amikor egy délelőttön Frankl Adolf elnökkel audiencián voltunk nála. Alig időztünk néhány percig, amikor bejelentették Schlauch Lőrincz nagyvárad biornokot. Erre mi távozni akartunk, de Apponyi marasztalt bennünket, s azt mondta titkárának: „Vezed Ö Eminenciáját a másik szobába, amíg az urakkal elintézem az ügyeket.” Amire én megjegyeztem:

— Kegyelmes Uram! Mi kötelességszerűen távozni akartunk, hiszen a biornok úr közjogi állásánál fogva...

Még be sem fejeztem a mondatot s Apponyi meggyőződéssel közbevág:

— Kedves Barátaim! Én azt nem engedhetem meg magamnak, hogy a tárgyalásaimat félbeszakítsam; akkor sohasem tudnék valamit elintézni, hiszen mindig jönnek...

A biornokra való tekintettel, a dolgokat rapszódikusán kezdtük előadni. Amint ezt Apponyi észrevette, azt mondta:

— Csak tessék mindent egész nyugodtan, részletesen előadni.

Az ebben az eljárásban rejlő nobilitást csak az tudja méltányolni, aki tudja, milyen nagy tekintély volt Schlauch biornok.

A neológ országos iroda 1908-1909. körül különösen erős offenzívát indított meg az unifikáció érdekében. Mezei Mór elnök és dr. Mezey Ferenc alelnök egy alkalmat sem szalasztottak el, hogy állandóan sürgessék a magyar zsidóság egységes szervezetbe való kényszerítését. Ebben az időben Apponyi titkára telefonált egyszer, hogy a miniszter délután 4 órára magához kéret bennünket. Elmentem Frankl Adolfal együtt. Épen benn volt nála Polonyi Géza igazságügy-miniszter, aki, mikor mi bementünk, a szomszédos szobába vonult vissza.

Apponyi előadta, hogy a két Mezey a neológ zsidóság nevében állandóan szorgalmazza nála, hogy hívja össze kongresszusra az egész magyar zsidóságot, vagy ha ez nem sikerülne, akkor

legalább vonja be egy ankétba az orthodoxia részéről mi kettőnk; ök jóelőre kijelentik, hogy összes feltételeinket elfogadják.

Mi azt válaszoltuk, hogy a fennálló nagy rabbijaink által kimondott vallási tilalom folytán, semmiféle tárgyalásba nem bocsátkozhatunk.

Apponyi erre azt ajánlotta, hogy legalább önála jöjjünk össze Mezei Mórral és Mezey Ferencel, ő csak megnyitja az ankétot, azután magunkra hagyva tárgyaljunk.

Frankl elnök azt felelte:

— Kegyelmes Uram! Mögöttünk tömören sorakozik az egész ország nagy orthodox zsidó társadalma. Ha megtudja az orthodoxia, hogy akárcsak tárgyalunk is a neológokkal, akkor az a veszély fenyeget, hogy közönségesen elszöpnének bennünket.

Erre behívta a szomszédos szobából Polonyit s megkérdezte véleményét. Polonyi azt mondta, hogy igazunk van.

Apponyi most csak azt kérdezte még, felhatalmazzuk-e őt, hogy a neológ iroda elnöksége előtt kijelenthesse, hogy mi mereven elzárkózunk minden közeledéstől Természetesen felhatalmaztuk erre. Amire Apponyi kijelentette, hogy akkor az ügy az ő részéről be van fejezve.

(Frankl elnök válaszára visszatérve, meginterpelláltuk az alelnököt, hogy ha ez így van, akkor miért változott meg az utóbbi időben az orthodox iroda politikája a neológiával szemben? Azért, feleli az alelnök, mert a neológ tábor most, a régebbi helyzettel ellentétben, maradtalanul elismeri az orthodox autonómiát, Ennélfogva, miután az unifikáció veszélye már nem fenyeget, nincs semmi akadályja annak, hogy a zsidóságot érintő közös általános kérdésekben, a „getrennt marschiren, vereint kámpfen” elve alapján karöltve eljárjunk.)

A megdicsőült államférfiú, velünk szemben való előzékenységére igen jellemző a következő eset:

Egyszer Erev Rajshasonó-kor délelőtt fél 11 órakor felmentem hozzá. Tíz ügyem volt elintézendő. Mielőtt a szobája elé érek, ő épen elmenőben van már a folyosón. Amint azonban találkozunk, visszafordul és bekiser a szobájába. Itt elmondja, hogy az egyetem megnyitására megy s 11 órakor ott kell lennie, de ha 10 perc alatt végezhethünk, készsággel áll rendelkezésemre.

A tízféle ügyem egy papírosra volt nekem feljegyezve s tüstént elkezdtem neki referálni. Ő azonban elkéri tőlem a papírost, átnézi s az összes ügyekre rászignálja az elintézését. Majd meleg kézzel szorítással búcsúzik s távozik 3 perccel 11 óra előtt.

Igen fontos felekezeti ügyek voltak s elintézte húsz perc alatt, annyira tudta, hogy hűségese sáfárai vagyunk a reánk bízott ügyeknek.

Ez az epizód már viharos időkben, második minisztersége alatt történt. Frankl elnökkel Tóth János államtitkárhoz mentem. Apponyi épen elment akkor, a hagyományos cilinderrel a fején, felöltőjével a karján, délcegen s frissen. A nyitott ajtón keresztül észre vett bennünket, hozzánk jön s örömtől sugárzó arccal mondja:

— Uraim, örömhírt közlök önökkel! A minisztertanács az esti ülésében elhatározta, hogy a zsidó felekezet részére az 1848. XX. t. c. alapján egy nagyobb összeget biztosít, hogy ebből a felekezet szükségleteit fedezhesse.

Se szeri, se száma — fejezte be Hartstein alelnök — azoknak az eseteknek, amikor Apponyi megmutatta, hogy ő, a mélységesen vallásos ember, aki a vallásban a társadalom egyik szilárd alapját látta, becsüli mindenkiné igazi vallásos érzését. S különösen az orthodoxiát becsülte, mint a régi, megszentelt hagyományok s patinás tradíciók — melyeknek ő mindenkor hirdetője és dicsőítője volt — őreit s hordozóit.

Figyelem!

PURIMRA ajándékot
ESZACHRA szédertálat

most vehet
legolcsóbban
Saját üzem.

Heiden Leó VII. BUDAPEST
Király-u. 21. Tel.: 38-1-10.
Szombaton zárva. Gyári árák.

A külföldi zsidó sajtó Apponyiról

Apponyi Albert gróf halálával kapcsolatosan a külföldi zsidó sajtó sokat foglalkozik a nagy magyar államférfi életével és egyéniségével. A zsidó lapok különösen Apponyi genfi működésének zsidó vonatkozásait és kapcsolatait elevenítik fel. Apponyi a Népszövetség előtt többször hangsúlyozta ama határozott álláspontját, hogy egy államban élő kisebbségeknek egy az államon kívül álló tényező által való támogatása össze nem egyeztethető egy szuverén állam méltóságával. És itt ennél a pontnál igen gyakran került szembe a zsidó kisebbségi jogokat képviselő testületekkel, a londoni Joint Foreign Committeevel, a párizsi zsidó delegációval, az American Jewish Committeevel és az amerikai zsidó kongresszussal. Ettől eltekintve azonban mindig a legszívélyesebb magatartást tanúsította a zsidó ügyekkel szemben.

Egy külföldi zsidó lap megjárá, hogy amikor néhány évvel ezelőtt a magyarországi numerus klauzus ügyét tárgyalta a Népszövetség és gróf Bethlen István miniszterelnök és Klebelsberg külügyminiszternek személyesen kellett exponálniuk magukat ebben az ügyben, Apponyi volt az, aki figyelmeztette kormányát, hogy jó lesz mentesíteni a numerus klauzusról szóló törvényt zsidó ellenes felekezeti jellegétől, nehogy emiatt vereséget szenvedjen a Népszövetségtől.

Ugyanebben az időben Apponyi intervjút adott a Zsidó Távirati Iroda genfi tudósítójának, amelyben vázolta a magyarországi zsidók helyzetét és ama meggyőződésének adott kifejezést, hogy a magyarországi antiszemitizmus, mely a kommunizmus után brutális méreteket öltött, rövidesen alább fog hagyni és meg fog szűnni.

Az antiszemita áramlat Magyarországon — mondotta Apponyi — annak a ténynek a reakciója, hogy az oly sok kárt okozott magyarországi bolsevista forradalomban több zsidó vett részt, viszont a tömeg elfelejtette, hogy a magyarországi zsidók nagy többsége ellene volt a bolsevizmusnak és a kommun alatt számos zsidót üldöztek és tettek tönkre. Az ébredő magyarok, akik eleinte nagy bátorsággal léptek fel a bolsevizmus ellen, később antiszemita csoporttá súlylyedtek le, amely figyelmen kívül hagyja

a törvényeket. Ennek meg kell szűnnie. A zsidók Magyarországon mindig egyenjogú polgárok voltak és azok kell, hogy legyenek a jövőben is.

Apponyi ugyanekkor appellált a külföldi zsidó sajtóhoz, hogy barátságosabb és megértőbb magatartást tanúsítson Magyarországgal szemben. Ha a zsidó sajtó és a külföldi zsidó közvélemény — mondotta — kedvezőtlen magatartást tanúsítana a magyar kölcsön ügyében, úgy ez könnyen vezethetne a magyarországi antiszemitizmus újjáledésére.

1929-ben a véres palesztinai zavargások után a Népszövetség előtt, mint Magyarország képviselője, Apponyi is felemelte tiltakozó szavát az arabok vérengzései ellen. Az egész zsidóság elégtétellel fogadta Apponyi Albert szavait, amelyekkel a rend, az élet és jogbiztonság fokozott védelmére szólította fel a mandatórius hatalmat.

— A Palesztinában élő magyar zsidók érdekeit, életét és vagyonát — mondotta Apponyi — nekem, mint Magyarország képviselőjének, e helyen is teljes energiával meg kell védelmezniem...

Hitler körül

A németországi lapok jelentése szerint Hitler uralomrajutása óta, bár a kormány hivatalosan nem tett antiszemita intézkedéseket, állandóak a náci provokatív és pogromszerű fellépései. Breslauban egy gyűlés után megtámadták Steinfeld Walter nevű zsidó mérnökjelöltet, aki gyanútlanul ment az utcán és úgy összeszurkálták, hogy nemsokára rá meghalt. — Hamburgban szombat este megtámadtak egy zsidó kereskedőt, amikor az imától hazafelé indult a templomból és súlyosan megsebesítették. A breslaui egyetemen végkép elérték a hitlerista diákok, hogy az ujonnan kinevezett Ernst Kohn professzor beszüntette előadásait a jogi fakultáson. A breslaui esetből vérszemmet kaptak a kőnigsbergi kereskedelmi főiskola hallgatói és követelik, hogy dr. Feiler zsidó professzor szüntesse be előadásait.

A Berlinben letelepedett idegen zsidó állampolgárok között nagy a bizonytalanságtól eredő izgatottság. Különösen a csehszlovák és magyar zsidók néznek aggodalommal március 5-e elé, az új választások napjára, amely dönteni fog arról, vajjon tényleg Hitler pártja kapja-e a legtöbb szavazatot.

A választás napjával kapcsolatban egy német lap a következőket írja: A talmudi hagyomány szerint a perzsa birodalom kancellárja Hámán az uralkodójától a zsidóság megsemmisítésére irányuló rendeletet akart elérni. Erre a célra legmegfelelőbbnek találta Adar havat, mert tudta, hogy ebben a hónapban hunyt el a zsidóság vezére, Mózes (Majse Rabénü) és így tehát ez a hónap szerencsétlen a zsidóság számára; de (mondja tovább a hagyomány) elfelejtette, hogy Mózes halálnapja egyszersmind Mózes születésnapja volt s nem is sikerült Hámánnak a terve. Évezredek múltán a német birodalomnak is van egy ilyen Hámán-lelkületű kancellárja. Ez március 5-re a kiírt választásoktól várja uralmának teljes megszilárdulását, amely a zsidóságra nézve oly veszélyt jelent.

Csodálatosképen március 5-e ez idén Adar hó 7-re esik, arra a napra tehát, amelyen a zsidóság vezére meghalt és született. A hágyómany szellemében volna tehát, ha ezen a napon nagy gyűlekezeteket rendeznének az imaházakban és böjtölnének, továbbá elrecitálnák a 22-ik zsoltárt („al ajelesz hasáchar“), amelyet a hagyomány szerint Eszter királynő mondott, amikor arról volt szó, hogy az uralkodó előtt eldől a zsidóságnak a sorsa.

Paró k á k divatos, izléses
hullámos hajból csak
PIECHNIK ÉS MECHTL-nél
Budapest, IV., Váci-utca 18. Mérsékelt árak!

Butorok: kombinált szekrények, rekamierek, hangulat-lámpák, hálók, ebédlők, uriszobák, konyha- és előszoba-butorok, kárpitosárak nagy választékban
Olcsó árak.
RENNER TESTVÉREK butornagykereskedők VI., Nagymező-u. 31
Szombaton zárva. Fizetési kedvezmény. Fióküzlet: Nádor-utca 21.

A zsidó világból

A lubawitschi rebbe kúrát tart
Többször írtunk Schneursohn lubawitschi rebberől, a „chabad“ chaszidizmus (chabad=chochmo bino v'daasz) megalapítója, R. Zalman Ladier utódjáról. Neki sikerült Szovjetországból kimenekülni és most Rigában lakik, ahol felkeresik híveinek ezrei és az egész világból fordulnak feléje tanácsért. Ez a nagy tevékenység igen fárasztólag hat az aggastyánra és azért orvosi tanácsára Berlinbe ment, ahol kúrának vetette magát alá. Schneursohn rabbi — orvosi véleménye szerint — egynéhány hét múlva visszatérhet működési helyére.

Fasiszta és kommunista támadások zsidók ellen

Bukarestben a vasgárda tagjai megtámadtak egy zsidó mérnököt és véresre vérték. Hívták az orvosi segítséget, meg is jelentek a mentők és amikor be akarták költözni, akkor a közelben lévő gyógyszerértár nem akarta őket beengedni. Megírtuk már, hogy Carlebach ham-

burgi szerkesztő ellen kommunista merénylet történt, mivelhogy a nevezett szerkesztő a szovjetországi utazásai alatti tapasztalatai alapján igen kedvezőtlen és szomorú helyzetűnek tüntette fel az ottani zsidóságot. A merénylők elmenekültek és a szerkesztő lapja („Isr. Familienblatt“) 2000 márka jutalmat tűzött ki a nyomravezetőknek, de eddig még eredmény nélkül.

Béke a besztercei hitközségben
Mint Besztercéről írják nekünk, az ősszel a dajon-állás miatt kitört viszályt sikerült a tordai és marosvásárhelyi főrabbiáknak elsimítani. A hitközség az elhunyt dajon vejét Waldmann rabbit választotta meg. A hitközségben egyébiránt élénk szellemi és vallási élet van, amelynek vezetője Spitz Mayer főrabbi, az elhunyt Ullmann főrabbi, az erdélyi orthodox iroda elnökének veje.

Vallási vita egy talált gyermek körül Amerikában

Különös dologról írnak az amerikai lapok. Az ottani lelencházakban szokásos, hogy a talált gyermekek, amennyiben adoptálni akarják őket, sorrend szerint katolikusoknak, protestánsoknak, vagy zsidóknak lesznek anyakönyvelve. Történt azonban, hogy egy Comor nevű newyorki zsidó asszony a lakása előtt egy kített csepegetőt talált, nágyon örült, mert nem volt gyermeke, gyermekévé

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista
A legújabb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27.
(Skrek-ház) Lift.

Reb Sólem kadis imája

Reb Sólem átlagember volt, kereskedő, aki sohasem került ki a gondokból, de valahogy mindig kivágta magát. A gyermekeit a chéderbe s később iskolába járatta, mert a tudatlan embert olyánnak tartotta, mint a kormány nélküli hájt. Vallásos volt, bár zsidó tudományokban nem nagyon jártas, a templomban szerezte az előimádkozót helyettesíteni s mert kellemes hangja volt, szívesen hallgatták őt. Ilyenformán csaknem minden második péntek estén ő imádkozta a mááritot. Szombatonként rendszerint a fiait is magával vitte a templomba és ügyeit, hogy imádkozzanak. Látta, hogy nem lesznek olyan jámborok, mint ő, de remélte, hogy a jámborságból mégis rájuk ragad valami. Idővel azonban egyik gyerek a másik után arad el a templomból, míg egy napon Reb Sólem végre egyedül találta magát. Szomszédai sungtak-búgtak, hogy Reb Sólem fiait letértek a „jó útról“ és többé már nem imádkoznak. Ez időtől kezdve Reb Sólem imájában egyre több sóhajt lehetett hallani és néha mély, őszinte zo-

gogás hangzott abból a sarokból, ahol ő állott.

Evek múltak. Senki sem gondolt már Reb Sólem fiaira, tudták, hogy ők is arra az útra tértek, melyre oly sok zsidó fiú tért már: balra, mindig balra... Reb Sólem megöregedett, megöszült. Ha még néha helyettesítette az előimádkozót, hangja megtört volt és csak nagy nehézségek árán tudott visszatámolyogni padjába. Szüleinek halálozási évfordulóján böjtölt Reb Sólem, minden imát ő imádkozott elő és különös ünneppélyességgel a kadist.

S mennyire csodálkozott egy szombati napon a hitközség, mikor Reb Sólem ismét kadist mondott. Minden elképzelhető következtetés elhangzott, de a samesz úgy vélekedett, hogy valószínűleg Reb Sólem anyósának Jahrzeitja van s ő felesége kívánságára mondott kadist. Később azonban kiderült, hogy ez a feltevés is téves volt, mert e naptól kezdve Reb Sólem naponta háromszor megjelent a templomban és mindig elmondta a kadist, mély áhitattal. Rossz nyelvek erre tudni vélték, hogy Reb Só-

akarta fogadni, de a sorrend szerint katolikusnak kellett lennie, amibe a zsidó asszony azért sem akar belemenni, mert a fiugyermekek láthatóan (mifő) zsidó. Mostan lépések történtek arra, hogy a kétségtelenül zsidó gyermeket az asszony zsidóként örökbefogadhassa.

Egy régi család sarja

Berlinbe a napokban érkezett meg Sir Philipp Sassoon, aki ezelőtt az angol kormányban légközlekedésügyi miniszter volt. A Sassoon-család Mezopotámiának legrégebbi szefárd családja és már 11 évszázaddal ezelőtt Harun al Rasid kalifának bankárjai voltak. Ez a kalifa tudvalevőleg egyszer egy küldöttséget fogadott Nagy Károly frank királytól, amely küldöttségben egy Obadja nevű zsidó tolmács is részt vett s amikor a küldöttség tagjai az uton elhunytak, a kalifának ajándékát, egy Európában addig nem látott elefántot ő adta át a német császárnak Aachenben. Az ő s talán találkozott a német zsidóval a kalifa udvarában és az utód most megy meglátogatni a hajban levő német zsidókat.

Zsidó Műkedvelők Színpada.
I. sorozat:
Orth. Ijzusági Egyesületek részére.
14 szindarab az előadások jogával együtt puha kötésben **10 pengő.**
SZINDARAB EGYENKÉNT 16.
Kérjen részletes ismertetést
Mannheim Mór középisk. hitokt.
DEBRECEN, PIAC-U. 41.

lem legidősebb fia kikeresztelkedett és ő utána mond az apja kadist. Így telt el tizenegy hónap. S minthogy Reb Sólem kadisa egyre mélyebb, gyászosabb és sőhajosabb lett, senki sem mert megkérdezni, hogy ki után mondja azt az agastyán.

Ez alatt a tizenegy hónap alatt Reb Sólem szemmeláthatólag öregedett s, mint valami nagy betegség után, egyre erőtlenebbül, egyre görnyedtebben járt.

Elül hó újhald napja volt; hideg eső esett reggel óta a boros égből. A templomban első ízben szólalt meg a sajjor és hűnbánatra szólított. Az ima befejezése után Reb Sólem nem ment hazafelé, mint rendesen, hanem a rabbi háza felé vette útját. A rabbi mély tudású és végtelen türelmű ember volt.

Mikor Reb Sólem belépett hozzá, kissé csodálkozva, de igen szívélyesen üdvözölte és helyet kínálta meg őt. Azután megkérdezte, hogy minek köszönheti korai látogatását. Válasz helyett azonban mély sóhaj tört ki Reb Sólem kebléből és arcát sűrű könnyek szántották végig. A rabbi igyekezett megnyugtanni őt s

Centennárium

A német zsidó lapok felújítják Hirsch hamburgi főrabbi emlékét a centennárium (születése századik évfordulója) alkalmából. Hirsch tudvalevőleg a magyarországi Tiszabón született, majd Óbudán működött, innen Prágába, később Hamburgba került.

Az orosz zsidók macosz-ügye

Fuchs Albert, a moszkvai hitközség éveken keresztül volt elnöke (ma, miután hitközség nincs, csupán a templom és a temető ügyeinek intézése tartozik hatáskörébe) nyilatkozatot adott a Zsidó Távirati Iroda tudósítójának, amelyben megcáfolja azokat a külföldön elterjedt híreket, mintha a kormány befittotta volna ebben az évben a macosz sütését.

— Privát sütődék, úgymond, természetesen nem fognak pászkát sütni, miután senki sem akar olyasmivel foglalkozni, amelynek valamilyen kapcsolata is van a vallással, a szövetségek s az állami sütődék szintén nem fognak macoszt sütni. A vallásos zsidó lakosság pászkaellátása egyedül és kizárólag a zsidó imaházak vezetőségének a feladata.

— A moszkvai templomvezetőség az új zsidó temetőben, amely 15 kilométernyi távolságban van Moszkvától, állított fel egy modern gépekkel felszerelt sütődét, amelynek módjában lesz mind-

azon zsidó családokat macoszszal ellátni, akik meg akarják tartani a peszáchot. Lisztet a piacokon is be lehet szerezni, sajnos azonban a moszkvai zsidóság nagy részének nem áll módjában a liszt árát megfizetni. Az állami raktár csak külföldi valuta ellenében ad lisztet, amit viszont a helyi zsidók nem tudnak beszerezni. A külföldön élő zsidóknak, akiknek rokonai Oroszországban laknak, kell segítséget nyújtaniok hozzátartozóiknak.

Palesztinai parlament?

A londoni gyarmatügyi hivatal állítólag végleg elhatározta volna, hogy Palesztinában törvényhozó testületet létesít, amely 16 mozlimból, 8 zsidóból és 6 keresztényből összesen tehát 30 képviselőből állana. (A parlament létesítése ellenkeznek a zsidó érdekekkel, mivel hogy az arabok majorizálnák a zsidókat.)

Éver Hajardén ügye

Megírtuk, hogy Transzjordánia emirje Abdullah visszavonta egy zsidó telepítő társaságnak adott engedélyét egy nagy földterület megszerzésére. Ezt az arab nacionalisták terrorja alatt tette. A gazdasági tények azonban erősebbek, mint az érzelmi momentumok, aminek bizonyítéka az, hogy 21 igen befolyásos transzjordániai törzsfőnök összegyűlt és elhatározták, hogy felterjesztéssel éneke az emirhez és Palesztina főkormányzójához,

legolcsóbb libafüstölthús forrás!

Kg. á P 280, 5 kg. vételnél frankó. Kornhauser Adolf, Debrecen, Simonffy-u. 1.

kérte, ha valami bánata van, közölje vele s ő I'ten kegyelmének nevében igyekszik, majd vigaszt nyújtani.

Mikor Reb Sólem kissé megnyugodott, reszkető, fájdalmas hangon így szó: a rabbihoz:

— Rabbi, a sír szélén állok és számot adok magamnak arról, amit egész életemben tettem. Fájdalom szorítja össze a szívemet, mert köröskörül pusztaságot látok. Szerettem volna I'tenfélő gyermekeket nevelni, minden erőmmel azon voltam, hogy jámbor zsidókat neveljek belőlük, de fájdalom, csalódnom kellett. Kínozik a gond, mit fogok a legfelsőbb Birónak mondani s vajjon bocsánatot fogok-e nyerni.

Kis szünetet tartott, mintha félt volna tovább vallani arról, ami szívén fekszik.

— Rabbi, — kérdezte végül, ha egy ember gyermektelenül hal meg és tudja, hogy senkisé fog kadist mondani utána, van-e joga, ha a véget közeledni érzi, saját magáért kadist mondani?

Az aggastyán arcán végigfolytak a könnyek és halkan folytatta:

— Egy év óta érzem, hogy erőim elhagynak s közeledem ama másik, jobb

világ felé s hogy el kell készülnöm a nagy útra. Tizenegy hónap óta minden nap kadist mondtam magamért. Imámnak minden szavát könny áztatta, minden mondat a magam és a gyermekeim számára könyörgés volt a bocsánatért. Gondolod rabbi, hogy I'ten kegyesen fogadta ezt a kadis-imát?

Mélyen megrendülve hallgatta a rabbi ezt a fájo és őszinte önvalomást. Aztán előre hajolt, homlokon csókolta az aggastyánt és alig hallható hangon, lágyan mondotta:

— I'ten a szívekbe lát és meghallgatta a te imád.

Hálásan szorította meg Reb Sólem a rabbi kezét, elbúcsúzott s szinte megijodva hagyta el a házat. Kiment a temetőbe. Ott felkereste szeretettel sírját, hosszasan imádkozott és hírül adta nekik, hogy nemsokára egyesülni fog velük. Következő napon a templomban hirtelen elterjedt Reb Sólem halálának szomorú híre. Őszintén megsiratták őt, de soha senki nem tudta meg, hogy ki volt az, akiért tizenegy hónapon át olyan meghatóan és átszellemülten mondotta a kadist. („N")

Gipőüzlet Budapest főutonalán, nagy vevőkörrel
pénzes társat keres.
Jó referenciák. Tőke biztosítva. Érdeklődni lehet: VIII. Déry-u. 16. II. 4.

hogy szüntessék meg azt a tilalmat, mely szerint földet nem szabad csak transzjordániai állampolgárnak eladni, mert e tilalom mellett a lakosság egy nagy részének éhen kell halnia és ennek elhárítására nincs más segítség, csak az, hogy zsidó tőke és zsidó letelepülés jöjjön az országba és segítsen a rettenetes gazdasági helyzeten.

„Az egék hirdetik I'ten dicsőségét“

A budapesti tudományegyetem egyik professzora, *Kövesligethy Radó* nyugalomba vonult s ez alkalmából meginterjuválták. Nyilatkozatának egyik részlete a zsolttárvessre emlékeztet: „*hasomájim meszaprim k'vajd K'él...* — az egék hirdetik I'ten dicsőségét“:

— Vallásos vagyok. Aki látja és megérti a természeti jelenségek összefüggését, feltétlenül vallásos. Erzi, hogy van egy magasabbrendű erő, amely ezeket a jelenségeket előidézi. Engem vallásos áhitat fog el, ha látom egy mag csírázását vagy akár egy vízcsepő párolgását. Ebben ugyanaz a magasabbrendű erő nyilvánul meg, mint abban a törvényben, amely a bolygók pályáját megszabja. A világűrben percenkint zajlanak le drámák... A jelenségeknek van egy közös eredője... Amiért kétszer kettő négy, annak ugyanaz az oka, mint annak, hogy a föld meghatározott pályán mozog... Asztronómia, fizika, geológia, matematika, mind csak eszközök a megismeréshez...

— De hol vagyunk még a megismeréstől...! A jelenségeket csak tapasztalati tudjuk és lemérni, de az okot nem ismerjük és befolyásolni nem tudjuk... Ez, talán már nem is az ember feladata. A nagy laboratóriumba, sajnos nem láthatunk bele... Ezért vagyok vallásos...

Fenákel Jónás

orth. kóser baromfikereskedése
Budapest, Dob-utca 28. sz
TELEFON: 31-6-73.

Zsir kicsinyben és nagyban, a legjutányosabb árban, vidékre is.
Garantált tiszta és prima áru.
Legolcsóbb bevásárlási forrás!

HIREK
NAPTÁR

Sabosz Jiszraj, Sevat 22.
Gyertyagyújtás (Bpest): 5.—
נש קימעותה „ 5.55

— Az Apponyi-gyász. A budapesti orth. hitközség előljárásága óbudai Freudiger Ábrahám hitközségi elnök elnöklete alatt vasárnap megtartott gyásztilésében hozott határozata folytán gróf Apponyi Albert ielküldvéért a temetés napján a Kazinczy utcai főtemplomban imádkoztak és a hitközség székházára kifüggesztették a gyászlobogót. — A kedden lefolyt temetésen a hazai orth. izr. hitfelekezeti Frankl Adolf orsz. elnök felsőházi tag képviselte. — A vidéki orthodoxia is résztvett a nemzeti gyászban.

— Főkántori bemutatkozások. A nagy sikert aratott manchesteri főkántor vendégszerelése után folytatódna a főkántori bemutatkozások a Kazinczy templomban. A mult szombaton a fiatal, agilis Stern Jenő Varannórol imádkozott elő a közönség tetszése mellett. — E hét szombatján, a kántori teljesítményeiről előnyösen ismert Mandel Herman kisvárdai főkántor fog bemutatkozni.

— Debreceni levél. A debreceni fiatal balbatim csoportja Strasser Salamon főrabbi vezetése mellett Chamiso őszkor fejzte be Nidó traktátusát és ez alkalommal szépen sikerült szíjűmöt rendeztek, melyen Strasser főrabbi a töle megszokott ékesszólással remek divré tajrót mondott. A szíjűm keretében osztották ki a Saszchevra-tagoknak a tanulási anyagot. — Az összejövétel alkalmából a megjelentek meleg ünneplésben részesítették Bernfeld Sámuel hitk. elnököt, aki a napokban utazik a Szentföldre és utazásához a hitközségi tagok szerencsekívánatait a főrabbi meleg szavakban tolmácsolta.

— Szomorú eset Sárvárott. Sárvárról jelentik: Mult hét csütörtökön rövid szenvedés után hirtelen elhunyt Schwarz Lajos gyáros, 52 éves korában. A megboldogult a hitközség első vezető tagja volt, akinek egész lényét igaz, őszinte vallásosság töltötte be, aki a hamisítatlan orthodox eszmék diadalra jutásáért tettekkel is küzdött és gyermekeit ugyanilyen szellemben nevelte. Buzgó vallásosságát és jótékonyágát, valamint a családot és hitközségét ért pótolhatatlan veszteséget kiemelték heszpedjeikben a megdicsőült veje, továbbá Fischer Menáchem főrabbi; majd az elhunynak unokafivére Grünwald Jakab, pápai K. A. J. főrabbi és Silberstein Áron beledi főrabbi szívbemarkoló gyászbeszédeivel ért véget a nagy temetés. — הננייה

Minden zsidónak

fontos

hogy

Weisz Mendel

ujjonnan megnyitott

pompás

orth. נש vendéglőjének

fehértermét

megtekintse, ahol a zsidóság elitje rendezi

esküvőit,
társasvacsoráit.

.....
Menü: (4 tál étel) P 1-30.
Egész éven át נש של כסה
pálinkák, chόμεcz árban
Saját szüretelésű borok.

Családi összejövetelek olcsó rendezése: halpaprikás állandóan kapható 50, 60 fillér.

WEISZ MENDEL

orth. vendéglője

BUDAPEST

Wesselényi- és Kazinczy u. sarok.

Cimre ügyelni!

(Sürgöncim: Orth. Weisz, Budapest Wesselényi-utca)

— A miskolci „Machziké Hadosz“ negyedszázados jubileuma. Miskolcra jelentik: A „Machziké Hadosz“ Talmudtóra f. hó 12-én zsűfólásig megtelt imaházában fényes bankett keretében ünnepelte az egyesület fennállásának 25 éves jubileumát. Mandl Károly egyesületi elnök meleg szavakkal üdvözölte a M. H.-Talmudtóra díszelnökét: Austerlitz Sámuel főrabbit, Neufeld és Ehrenfeld rabbi-ül-nököket és a „Machziké Hadosz“ volt tanítványát Stein diósgyőri főrabbit, valamint a nagyszámú vendégeket. Vázolta a nehéz viszontagságos időkben megalakult egyet történetét, megemlékezett az alapítóról, ismertette az egyesület programját, melynek hármas célkitűzése: a hitélet fejlesztése, az ifjúság valláserkölcös nevelése és a hazafias szellem ápolása. A nagy tetszéssel fogadott beszéd mély hatást tett a jelenvolt nagy közönségre. Általános kívánságra az ékesszólásáról híres Austerlitz Sámuel főrabbi tartott gondolatokban gazdag, tartalmas beszédet. Igen megkapón beszélt még Stein diósgyőri főrabbi, valamint a megjelent előkelőségek közül dr. Kürcz Jakab törvényhatósági örökös tag, Fodor Dezső kamarai elnök, Engel István kórházi alelnök stb.

— Öväs. Illetékes helyről a köv. közlésére kértünk fel: „Tudomásunkra jutott, hogy a Kerületközi Talmudtóra megbízásából tagsági díjakat gyűjtenek és könyvkiadványokat ajánlanak megvételre. A Kerületközi Talmudtóra megszűnt, tehát annak nevében csak szélhámosok jelentkezhetnek hittestvéreinknél. Felkérjük a közönséget, hogy az ilyen csalókat könyörtelenül adja át a rendőrségnek“.

Haláleset. Dr. Korein Sámuel bécsi orvos f. hó 4-én 75 éves korában elhunyt. A megboldogult kora ifjúságától fogva mélyeséges vallásos életmódot folytatott és védőangyala volt a szegénysorsú betegeknek. A Centralfriedhofnak külön Somré Sabosz-parcellájában kapott nyughelyet a jószágos lelki orvos, kinek nemes tulajdonságait Schenk rabbi a bécsi Talmudtóra részéről megható szavakban ecsetelte. Utána az elhunyt fivére, Korein Dezső búcsúztatta a család aranyszívi szeniorját, kit bibliai névrokonához Sámuel prófétához hasonlított; kinek vallásosságával párosult jellemzilársága és szerénysége volt a megb. mintaképe.

— A szerencsi Tiferesz Bachurim szombaton este halvacsorával egybekapcsolt szíjűm-ünnepélyt rendezett. Pollák Emánuel főrabbi gyönyörű „Hadron aloch“ ünnepi szónoklatával nagy tetszést aratott. Az egyesület vezetősége részéről Stein Zoltán egy. elnök és Roth Ernő alelnök szólaltak fel s végül Wohl Sámuel a pártoló tagok nevében beszélt. A rendezés Leiman Ernő és Grünstein József érdeme.

Az Aguillár-család

Elbeszélés. 38. Irta: Dr. Lehmanu, mainzi rabbi
(Fordította: MÜLLER IGNÁC)

Don Manuel Diegónál

Don Manuelnek nem volt még sem más választása, akárhogy is forgatta a dolgot; el kell mennie az inkuizitorhoz, a fiához, hiszen a feleségének és gyermekének megmentéséről volt szó és nem szabad semmiféle eshetőség miatt visszarettenni. Jelentkezett tehát az avilai püspöknél és mindjárt bebocsáttatást is nyert.

Reszketve lépett Fray Diegó elé. Ránézett és megdobban a szíve: igen, ez az ő fia, a férfias erő és szépség megtestesülése. Ilyen volt ő is, mielőtt a bajok rátamadtak.

— Mi tetszik, kérdezte Fray Diegó, miközben figyelmesen nézte az elébe járulót.

— Kegyelmes Uram, szolt ez, összeszedvén összes erejét, szeretnék egyedül beszélni Kegyelmességeddel.

A püspök intett titkáranak és ez elhagyta a szobát.

— Kegyelmes Uram, szolt Don Manuel. Az én nevem *Andreas van Swieten* és amsterdami kereskedő vagyok.

— Amsterdamból való? kérde Diegó, erősen odafigyelve.

Eszébe jutott az, hogy az apja el lett ugyan égetve, de talán hírt kaphat az előtte álló amsterdami kereskedőtől anyja és huga hogylétéről.

— Igen, felelte az idegen, Amsterdamból való vagyok, én hosszú ideig Valparaizo városában tartózkodtam és onnan hoztam üzenetet Kegyelmes Uramnak.

— Oh, talán Sebastiano testvér, egykori tanulómról, aki most az ottani nagy katedrálisban vikárius, üzen nekem?

— Nem, legkegyelmesebb uram. Egy öreg ember üzenté, amit el akarok mondani, az öreggel Valparaizóban igen jó viszonyban voltam és ez a következtetést mondta nekem, amikor otthagytam Chile országát: Nézzé, kedves Sennor *van Swieten*, Kegyelmed most Európába hajózik, ha talán egyszer Spanyolországba vetődik, ne felejtse el felkeresni Don Diegót y Aguillart és mondja meg neki, hogy öreg tanítója üdvözölteti.

— Az én öreg tanítóm? én nem is tudtam, hogy az én valenciái vagy salamancai professzoraim valamelyike Nyugatindióban (így nevezték Amerikát a spanyolok) tartózkodik.

— Az öreg Raphaelo volt sennor tanítója gyermekkorában.

— Az öreg Raphaelo?... A drága jó öreg?...

Majd hirtelenül elhalkult a hangja, odafordult az előtte ülőhöz, suttogva: ne beszéljünk ilyen hangosan; mielőtt tovább beszélne, körülnéztek, nem hallgatja-e senki sem... No, most már beszélhet. Az én öreg jó tanítóm? Tehát szerencsésen megmenekült? Kegyelmed beszélt vele? Nem tudott ő semmit az én szüleim és hugom sorsáról?

— Sennor apjáról igen sokat beszélt nekem.

— Oh, az én szegény, szerencsétlen atyámat elégették Valenciában; akkor betegem feküdtem és amikor felépültem, mindent, de mindent elvesztettem.

A püspök egy székbe vetette magát és törülgette könnyeit. A Raphaelóra való emlékezés hatalmasan megragadta.

— Kegyelmes Uram, atyja él, mondotta Don Manuel.

Lehetetlen, *Andreas Uram*, lehetetlen, hiszen elégették Valenciában.

— Csak el akarták égetni, de éppen akkor földrengés volt óriási zavar állott be, és ép akkor sikerült Raphaelónak megjelenni a vesztőhelyen és kimenteni őt.

— És még él?

— Igen, még él.

— Oh, mondja hát meg, hol van, hogy hozzá siessék, karjaimba zárjam, fiúi csókjaimmal elborítsam! Ne kinnozzon engem, hanem árulja el hát a titkot, hol van az én édes, jó atyám.

— Csak lassan, *Avila* püspöke és *Madrid* inkuizitorja: atyját az inkuizíció elítélte, a haláltól csak csoda útján menekült meg és ne felejtse el, hogy sennor apja még most is zsidó és eretnek.

— Mit törődöm én azzal? Ő az én apám, akit már halottnak hittem... Figyeljen ide, *Andreas Uram*, mielőtt avilai püspök lettem, a toledói püspökségben végeztem szolgálatot. Akkor meglátogattam az *Il Transito* nevű templomot, amely egykor zsinagóga volt és amelyet elvettek a zsidóktól. Ott álltam a volt zsinagógában és akkor megragadott engem ellenállhatatlan hatalommal a vágy és epedés a szülői ház, a földalatti zsinagóga, apám anyám, hugom és tanítóm után. Bent úgy kalapált a szívem és felkocogott bennem: bárcsak megint imádkozhatnám egy zsinagógában, bárcsak megint érezném szeretett atyám áldott kezét fejemen, amikor elmondja felettem, az ősrégi bibliai áldást, amelynek szövegére pontosan nem emlékszem; hogy is hangzott ez az áldás.

— *I'szinchó Elajkim k'efrajim v'chinnásc* — szolt közbe Don Manuel.

A szavaknak bűvös hatása lett. Diegó zavart csodálkozással nézett az idegen arcára, majd dadogva, reszkető ajakkal kérdezte: Mi ez? hiszen ez a hang emlékeztet engem az én gyermekkoromra! *Uram*, Kegyelmed nem hollandiai... talán nem? bizonyára...

Akkor Don Manuel kitárta karjait és szoltott:

— Diegó, drága fiam, szívem gyermeke...

A püspök pedig ráborult Don Manuelre és felsóhajtott: *Apám, édesapám!*

Sokáig tartották egymást karjaikban, amikor azután Don Manuel így szolt:

— Diegó, megtalált fiam, kérlek, kényszerítve vagyok vele, hogy kérjelek, mérsékelj örömdnek kifejezését, mert még egy igen nehéz és fontos feladat vár rád. Neked még meg kell menteni az anyádat és hugodat a biztos végveszélytől.

Fray Diegó kibontakozott apja karjaiból és megdöbbenve nézett reá: Anyám és testvérem? Hát hol vannak ők?

— Az inkuizíció börtönében snylődnék...

Diegó csak bámult. És Don Manuel elmondott fiának mindent, amit megtudott és amit az álkapitány közölt vele.

— Hát ez az átkozott Fray Balthazár a megrontónk házuk rossz szelleme, de most kezembe kerül. Felveszem vele a harcot és most remélhetőleg le is gyűröm. Majd megkapja a méltó büntetését mindazért a sok szenvedésért, amit nekünk ez az ember okozott.

— Én nem kívánok bosszút, kedves fiam én nem akarok mást, minthogy feleségemmel, leányommal és rokonaimmal Hollandiában menekülhessek és ott leljem napjaimat békében és nyugalomban.

— Én nem kívánok bosszút, kedves fiam, én nem görbülni anyámnak, hugomnak, völegényének, sem az én unokahugomnak. Ezt nyugodtan mondhatom, mert jelenleg nincs olyan hatalmas ember Spanyolországban, mint én.

(Folyt. köv.)

— A MÁDI FŐRABBI KISVÁRDÁN. Ehrenreich Henrik mádi főrabbi, veje Spitzer Bernát zemplénagárdi főrabbi (jelenleg Kisvárdán) újszülött fiának b'riszere Kisvárdára utazott. A b'riszt Schwartz Zsigmond szerkesztő házában tartották meg mult szombaton. Délután Ehrenreich főrabbi lebilincselően érdekes, nagyszabású s rendkívül hatásos drósót mondott.

Szlovákiából

A nyitrai jesiva életéből

A nyitrai jesiva növendékei a misnájoszra szijumot tartottak mult szombat este. Szobnól-szobnól beszédek színesítették a minden résztvevőre kellemes benyomást keltő ünnepélyt. Drósót mondtak: Mayer J. Z. (Debrecen), Hartstein S. (Kosice), Schwartz M. (Nyíregyháza), Abraham-solm F. (Bpest), Bogler S. (Edeleány). Ez alkalommal megemlékező, hogy a Mayer J. Z. vezetése alatt álló „Jagdíl Tajró” önképzőkör igen áldásosan működik. Ed-dig az emítettek kivül a köv. tartottak előadást: Ungár J. és H. (Nyitra), Schwartz E. (Nyíregyháza), Lieberberg A. (Bpest), Guttmann J. (Torna), Fried J. (Kisvárdán), Weissmandl A. (Trnava), Goldstein S. (Kemece), Gewürz J. (Tét) stb.

Hirschler modori főrabbi

emlékére a bratislavai „Agudasz Jiszroel” szijumot rendezett a Misnájoszra, s ezzel egybekötve egész Saszra. Az izr. iskola tornatermében rendezett szijumon megjelent az egész rabbióság s a talmudtudósok színe-java. Szép charifusz- és magidusz-fejtegetéseket mondtak Schreiber főrabbi, Wessely D. rabbiági elnök, Kalisch I. rabbi s még többen.

Tévtanok elítélése

Michaloveceről írják: Avigdor Hameiri léher költő a multkor itt előadást tartott, amely telve volt atheizmussal s erkölcsi anarchiával. A romboló előadás megbélyegzésére két hét előtti hétfőn este R. *Majse Grünberger* rabbiági elnök nagy drósót mondott. A megrendítő hatású drósó értelmében másnap, kedden a hitközségben a nap folyamán háromszor elmondták az egész Thilimet.

Lakodalmi díszebéd már P 2.50-től
Niszal étteremben, Rombach utca 16.

A PESTI CHEVRA KADISA IZR. SZENTEGYLET
február hó 23-án, csütörtökön d. u.
5 órakor a Dohány uccai templomban
Jom-Kippur 1-óton i'tentiszteleettel kapcsolatosan

ALAPÍTÁSI ÜNNEPÉLYT
tart, melyre tagjait ezuton meghívja.

A Pesti Chevra Kadisa előjárósága.

Figyelem!

Látogassa meg
alábbi
üzleteinket,

hol kevés pénzért sokat
és jót vásárolhat közked-
velt gyártmányainkból:

VI., Laudon-utca 3

VII., Király-utca 1

VII., Wesselényi-u. 18

VII., Garay-utca 44

Vidékre az alanti rend-
kívül olcsó mintacsoma-
gokat ico-ico költség-
mentesen szállítjuk:

„A” jelzésű mintacsomag:

75 dkg. Ia. szalámi
75 „ sólethús
75 „ gömbölyű szalámi
75 „ szafaládé és györi virsli
75 „ debreceni és tormásvirsli
1 drb. 1/2 kg-os konzerv lecsó finom kolbásszal

Összesen 10 pengő.

„B” jelzésű mintacsomag:

1 kg. Raaber szafaládé
1 „ debreceni és tormásvirsli
60 dkg. verseny szalámi
50 „ sólethús
40 „ füstölt libacomb
1 drb. 1 kg-os családi doboz lecsó konzerv, csemege kolbásszal

Összesen: 9.50 pengő

„C” jelzésű mintacsomag:

1 kg. főző kolbász
1 „ debreceni (10 dkg-os)
1 „ tormásvirsli (5 dkg-os)
50 dkg. szafaládé (5 dkg-os)
50 „ Raaber (10 dkg-os)
50 „ konzumszalámi

Összesen: 9.40 pengő.

Kérjük rendelésnél az „A”, „B”,
„C” jelzésre hivatkozni.

Rebenwurzl Rt.

orth. כשר szalámi és kolbászárugyár
Budapest, VII., Kazinczy-u. 41

Családi hírek

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronként 1 P.)

Bineth Amáliát Érsekújvárról eljegyezte *Fonféder Mózes*, a *Fonféder Testvérek* cég beltagja, Békéscsaba.

Óbudai *Freudiger Károly* leánya *Gizella* f. hó 15-én tartotta egybekelési ünnepélyét *Hornstein Albert* úrral (Bécs), a *Kazinczy-zsinagógában*.

Stark Ábrahám Sala-Galanta eljegyzéséhez és *Herzog Ernő* Nové-Zámky házasságához szívélyes mazeltovot kívánnak: *Buchsbaum Nándor* (Galanta), *Müller Öser* (Bratislava).

— Beküldött hírek. A szolnoki orth. imaegyesület tisztújítása: *Singer Ferenc* elnök, *Schönfeld Jenő* alelnök, *Sámuel Miksa* pénztáros, *Schwarz Lipót* ellenőr, *Steinberger Áron* jegyző. — *Nyiregyháza*ról jelentik: A helybeli „Chevro Thilim” szombat este tartotta szokásos évi szijumját. Wiedler főrabbi, *Farkas egyleti* alelnök és *Wiedler S.* rabbi beszéltek eloquensen. — A nyiregyházi Orth. Nőegylet a napokban tombola délutánt rendezett, jelentős anyagi sikerrel. *Özterreicher Adolfiné* és *Friedmann Jakabné* úrnők időt és fáradságot nem kímélve dolgoztak a tombola délután, nemkülönben a csak nemrég megalakult Nőegylet megszervezése, sikerén, de hathatósan közreműködtek *Schreiber Sámuelné* és *Weisz B.-né* úrhölgyek is. Leányok közül *Kepes Olga*, *Adler Lenke*, *Eisenberg Böske*, *Walter Rózi* szerepeltek. — A pápai „Torasz Chájim” új tisztikara: *Goldberger Fülöp* elnök, *Bodanszky Géza* templomatyja, *Weber Áron* és *Rapaport Lajos* alelnökök, *Bodanszky Samu* és *Friedmann József* ellenőrök, *Baum Sándor* pénztáros, *Bodanzky Sándor* titkár, *Hoffmann Sándor* könyvtáros és *Baum Lipót*, *Wéber Leó*, *Schiffer Mihály* előjárók. — A pozsonyi jesivában megalakították a „maszkil el dol” betegsegélyző egyesületet, melynek élén *Neumann Jakab* (Bratislava), *Ehrentreu Nándor* (Szobotist), *Glück Gy.* (Tiszauj-lak) állanak. — Az *ibrányi* misnájoszchevra február 12-én tartotta szijumját, amikor *Fried Ezra* tiszaberceli rabbi mondott szellemes „hadront”. Beszél még *Zucker S.* halászi főrabbi. A rendezést *Amszel J.* és *Roth T.* eszközölték.

— Nagymegyeren megalakult a „Zsidó ifjuság szegényeket elszállásoló egyesülete” a köv. vezetőkkel: *Mészáros József* elnök, *Wurmfeld József* és *Frankl Miklós* alelnökök, *Kornfeld M.* pénztárnok, *Kohn Áron* ellenőr.

x Pesti Chevra Kadisa folyó hó 23-án csütörtökön délután 5 órakor a Dohány utcai templomban tagjai számára alapítási ünnepélyt tart.

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása
Minden szedő egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Alláskeresőknek 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegben is. Jelíges levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

Huszonöt év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Telefon. Cég nélküli levelezés.

Meisels házasságokat legdiszkrétebben közvetít. Taliszszövöde, könyvkereskedés. Rombach utca 8. (A Rombach templommal szemben.)

Löwinger Sámuel Kaba. Házasságközvetítő, Biztos eredmény! Válaszbélyeg.

Házasságokat diszkréten, előnyösen közvetít: Kohn Lajos, Miskolc, Arany János utca 16.

Huszonöt éves melamed talmid-chóchom, állást vállal, vagy benősül. Cím: Ellbogen Béla, Tiszafüred.

Jó bizonyítvánnyal perfect magyar-német kisasszony 1-2 gyermek mellé ajánlkodik, szigoruan vallásos házhoz. Bővebb: Schlesinger, Mária Valéria u.1

Bőröndök és finom bőrárúk gyártása Zur Löwin" a legolcsóbb bevásárlási forrás. Tul: Löwy Fülöp, Bratislava, Michalska 5.

Vidéki, bevezetett, biztos megélhetést nyújtó vegyipari gyár, nagyobb tásához tőkéstársat keres. Esetleg átadó. Ajánlatokat „Vegyipar” jelígre kiadó továbbít.

Jó bizonyítvánnyal rendelkező szakácsnő vagyok, elmennék orth. kóser háztartásba, esetleg vidékre is, vagy helyben bejárónőnek. Földesné, Bp. Nagydiófa utca 32. II. 44.

A budapesti Aut. Orth. Chevra Kadisa

folyó évi március 5-én, Adar 7-én d. u. 3.30-kor tartja meg az orth. izr. hitközség székházában (Dob-u. 35) **rendes évi közgyűlést.** Az orth. hitközségi tagok egybeértesítettnek, hogy a Chevra Kadisa elöljárósága

új tagok felvétele

céljából f. évi február 26-án (vasárnap d. e. 10-től 1-ig és d. u. 6-tól 8-ig) valamint 27. és 28.-án, március 1-én és 2-án délutánonként 6-8-ig üléseket tart. Az orth. hitközség mindazon tagjai, akik az orth. Chevra kötelékébe belépni óhajának, felkéretnek, hogy a jelzett időben a Chevra irodájában (Dob-u. 12. I.) megjelenni sziveskedjenek. — Zajin Adar napján a délutáni i'tentisztelet keretében főt. Sussmann Viktor rabbi ur fogja a szokásos emlékbeszédet (dróset) megtartani.
Budapest, 5693. Sevat hó.
A Budapesti Aut. Orth. Izr. Chevra Kadisa Elnöksége.

Kiseb orth. helységben jókarban lévő kisebb házat, bennelevő bevezetett fűszerüzlettel megvennék. Cím kiadóban. **Mérlegképes könyvelő, magyar-német levelező, teljesen perfect önálló munkatérő, érettségizett fiatalember, állását változtatná.** Főnöke gyermekeit esetleg elemi-, közép- és kereskedelmi iskolai tárgyra, nyelvekre és héberre oktatná. „Sabosz” jelígre.

Megjelent! a Zsidó Szinpad" harmadik és negyedik száma, szenzációs purimi szindarabokkal. Árjegyzéket küld a szerző: Schwarz Izidor tanító, Kiskörös.

Könyvnyomdát héber betűkkel kibővítettem és így módomban áll, héber nyomtatványokat legszebb, legolcsóbb kivitelben készíteni. Előnyös fizetési feltételek. Heisz Izidor könyvnyomda, Balkány.

Értesítem a közönséget, hogy a „Zsidó házasságot törvényei” c. könyvecské elkészült. Ára 24 fillér. Könyvkereskedők 10 százalékos engedményt kapnak. Heisz Izidor könyvnyomda. Balkány.

Aranyműves és ékszerész: Abrahamsoln Aladár, Bratislava, Sturova 1. Passage Mestska Sporitelna. Saját gyártmányok! Átdolgozások, javítások, monogrammok a legolcsóbban!

Özvegyember, 39 éves, négy gyermekkel; saját házzal pénzzel, s biztos existenciával rendelkezik, orth. leányt (v. özvegyet) keres. Fényképes ajánlatokat „Külföldre” jelígre a kiadóhivatal továbbít.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET,
Budapest, VII., Bethlen u. 33. Tel. 40-6-70

Sirkövek ADLER J. sirkóráktárában
Telefon: József 36-4-20
Budapest, Károly krt. 7. Rombach-u. 4.

Legművészbibb

parókát

már 40 év óta

PESSL

udvari hölgyfodrász és kozmetikai intézet
hajmunka műhelye készíti.
Budapest, IV., Váci-utca 19.

Műhelyemben a legkényesebb izlést is kielégítő **férfi ruhák elsőrendű kivitelben** **elnyős áron készülnék!** Több rendelés esetén vidékre is megyek.

WEISZ LIPÓT
uriszabó
Budapest, VI., Teréz-körút 31.

של מדי mindenfajta nyers- és sajtópörkölésű legfinomabb **kávé, teát, szilvát** s mindennemű **peszachi cikket** a legutányosabb áron szállít bárhová bérmentve **Stark Hermann fűszer- és csemegekereskedő, Berettyóújfalú.**
— Kívánatra hecserral szolgálók —

Neuvirth Testvérek
órák és ékszerészek
BUDAPEST VI., KIRÁLY-UTCA 28. SZÁM.

Brillians, ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, serlegek, tórafelszerelések nagy választékban. Olcsó árak. Alkalmi vétel. Saját műhely. Brillians, arany és ezüst beváltás.

SZOMBAT ÉS ÜNNEPNAP ZÁRVA

Budapest, 1933. február 24.
5693 Sevat 28.

40 fillér

IX. évfolyam 8. sz.

אלתרעמינע יידישע צייטונג

בי

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekkszám: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGO Kulföldre 25 P.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A fél sekel tanítása

A fajgyűlölet, a gazdasági összeomlás, a zsidóság ellen megkísérelt kalandos vállalkozások, a fenyegető Hitlerizmus napjaiban rendkívül időszerű a *S'kolim* szombatja. Ador hónap beköszöntése előtti szombaton felolvassuk a Tóra rendelkezését, amelynek értelmében Izrael minden fiának egy fél sekelt kell adnia „lelkének váltásául”. Abból, hogy a bibliai szent szöveg kétszer is hangsúlyozza a lélek váltását, sok magyarázó azt olvassa ki, hogy a sekel célja még akkor is lebegjen szemünk előtt, amikor a szentírály kapcsolatos sekeladás nem gyakorolható. Ador hónapban akarta *Homon* elpusztítani a zsidóságot s a hónap bekövetkezése előtt hangzik fel a sekel törvénye. Ezt az összefüggést következőképen magyarázza a talmud: A Mindenható előtt tudva volt, hogy Hámán (*Homon*) felajánlotta a sekeljeit Achaszvérosnak a zsidóság elpusztítására és azért „*hikdim sikléhem l'siklov*” hadd előzze meg Izrael sekelje Hámán sekeljeit.

A hámáni törekvések évtizedek óta még sohasem tomboltak oly arányban, mint most. A mostani Hámánok nem adnak sekelt a mi megfontásunkra, hanem legfőbb céljuk: elvenni a mi sekeljeinket, elvonni a mi életlehetőségünket. Nagy a küzdelem, s mi nem vagyunk képesek másképpen védekezni, mint áldozatkészségünkkel. A fél sekel szól a zsidó egyénhez s felszólítja önévelésre s a közösségbe való olvadásra. A fél sekel eszünkbe juttatja tökéletlenségünket. Nincs tehát célja annak, hogy önmagunkat tartjuk a világ közepének, hogy az élet hiú örömeit csak magunknak foglaljuk le. Az egoista a maga kényelmén kívül más feladatot nem ismer. A fél sekel tanítása: ha materialista vagy, tökéletlen vagy, létednek csak egy felét, a testiességet szolgáltad. Létünk tökéletlen-

gégének tudata ösztönözzön arra, hogy önévelés, vallási, szellemi és erkölcsi törekvések által megnevesbedjünk s fejlődjünk. Az ehhez való lelkesedést a hitből kell merítenünk. Ilyen értelemben tanította Rabbi Méir: „I'ten dicsőséges trónjából vett egy tűzseket (*K'min matbéa sel és mitachasz kieszé kovajd*) s azt mutatta mintának Majsének”. Csak az i'teni trón tüzéből származó sekel tudja tökéletlenségünk tudatát termékenyvé tenni erkölcsi életünk intenzitására.

A fél sekel felajánlása által a zsidóság szent közösségéhez való tartozásunkat juttatjuk kifejezésre. Csak a közösségünkben fejleszthetjük ki valójában egyéniségünket. Izrael minden tagjának azt át kell éreznie. Ezért mondja a talmud: Izrael erejének fokozása a sekel-adásban rejlik. (*Bame tórium keren jisróél — b'chi sziszó*). Ha a zsidó egyén el nem felejtkezik közössége iránti kötelességeiről, akkor

erős lesz a zsidóság, mert az anyagiaságot legyűri a közösség iránti áldozatkészség. Az aranyborjú készítésének története ugyanolyan szóval kezdődik, mint a sekel törvénye (*b'losajn ze hüspolü ki ze majse hois... üv'losajn ze hügboü...*), mert a sekel ellenszere a bálványimádásnak. A korunk bálványai ellen az i'teni trónszekér tüzéből eredő sekel legyen oltalmazónk, i'teni tűznek nevezetük a Tóra is. Nehéz a helyzetünk, Hámán fenyeget bennünket az ő nagy hatalmával? Mivel védekezzünk, mi a tennünk? Fél sekel áldozni a lélek megváltásáért — ez az egyén belső vallásos megerősödése. Aldozni a szentély fenntartására: áldozni tudni, amikor jesisváink, talmudtóraink, hitközségeink s szent intézményeink fenntartásáról van szó. Ilyen értelemben igazán időszerű a *Sabosz S'kolim* szombatjának mély értelmű tanítása és irányítása.

„Ravasz püspök vasárnap a zsidóságért imádkozott”

A középkorban szokásban volt hitviták ideje régen lejárt. Ma már nem kényszerítenek minket, hogy szellemi tornákban vegyünk részt a velünk szemben számszerűleg túlsúlyban levő máshitűekkel. A vitaközös szándéka tehát távol áll tőlünk és csak rövid glosszát akarunk írni egy hétfői ujság fenti című napihíre margójára.

A szóbanlevő püspöki ima úgy hangzott, hogy a zsidóság, amelyet ma annyian üldöznek és bántanak és amelyért oly kevesen imádkoznak térjen meg a kereszténységhez.

Nem kérünk ebből a szeretetből! Aki kenyerünkre, életünkre tör, az

csak a halandó testet és a földi hiúságokat akarja megsemmisíteni, de aki a szeretet palástja alatt, a hitünket akarja megölni bennünk, az az örök élettől akar minket megfosztani.

A mi Tóránk az, mely hirdeti: „Szeresd felebarátodat, mint tennmagadat”, amit nagy mesterünk Hillel, úgy magyaráz: „Ami magadnak gyűlöletes, azt ne tedd felebarátodnak sem.”

Nem kérünk abszolút szeretetet senkitől, mert a véges emberi értelem erre nem képes, csak azt várhatjuk el teljes joggal, hogy ami nektek gyűlö-